

NAŠA NOČ

STROKOVNI GLASNIK.

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca.
Naročnina mesečno 4 K.

Uredništvo in upravljanje je
v Ljubljani, Stari trg šte. 2/1.

Za prvi maj 1921.

Kdo koraka
silno čez ravan?
Delavec je,
delavec teptan.

Trikrat skusil
pot je brez Boga,
lastni vodje
so izdali ga.

Ta edini
klonil ni duha,
ni prodal sobrata
za kos mamona.

Sam v sebi
bil je razdejan,
dolgo ni mu sinil
zaželjeni dan.

Kdor nagraбил
je dovolj blaga,
je zapustil
druga Spartaka.

Glej, krog Njega
vrste se množe,
vrste neštevilne,
vrste delavske.

Z istim srcem
ko kapitalist
zmagati ni mogel
suženj spartakist.

Pot zazrlo
skaljeno oko
vso goro krvavo
Rešnjo Golgoto.

Daleč čez vso zemljo
strele švigajo
ognje bliskovite
v srcih vžigajo.

Kdo koraka silno
čez evropsko plan?
Delavec rešitelj,
delavec kristjan.

S križem v roki
stopa čez ravan,
mamona je zmagal
delavec kristjan.

Naše zahteve.

Ureditev temeljne plače!
Socialno zavarovanje!
Zdravo stanovanje!
Socialno pravično državo!
Vzgojo za vzor, ki osrečuje za vedno!

Ljubljana, dne 25. aprila 1921.

Prvi maj naj zanese v delavske vrste edinost.

Materialistično praznovan je prinesel razkol. Razkol je posledica ali laži, ali zmote ali zle volje. Danes gre iz teh razklanih delavskih vrst en glas, skupna želja vseh dobro mislečih: „Da bomo eno!“

Laž ima kratke noge. V socialdemokraciji se je to pokazalo. Delavstvo jo zapušča. Pričakovalo je ob njenih voditeljih zemeljskih nebes, a ti so [preskrbeli] sebi Friderikova posestva.

Njihove strokovne organizacije, tako naglo narastle, so razpadle. V eni sami noči je en njihovih strokovnih načelnikov peljal v dveh kočijah svojo prilježno in prijatelje na gostijo in na mizi je gledalo vanje devet pečenih kur... Ko je prišla reč pred sodnijo so se prizadeti poverjevalci razbežali.

Socialdemokracija se je razklala. Ogromna večina je odšla h komunistom. Ostali so generali brez armade s svojimi nastavljenici in denarjem. Priče smb te dni, kako se polagoma vsi materialisti socialdemokratski, narodnosocialistični in kapitalistični stapljajo v eno stranko. Iz dveh občin (D. M. v Polju in Loke pri Zidanem mostu) je prišlo poročilo, kako so vse te tri na videz tako ločene struje tudi politično nastopile pod eno firmo. Ločene, pravim. Zakaj, kdo je na videz bolj ločen eden od drugega ko proletarec in kapitalist? In zopet, kdo bolj oddaljen eden od drugega ko narodno-omejeni narodni socialist in mednarodni socialdemokrat? In vendar vidimo vse te tri že pod eno firmo. Druži jih mamon. Reveža so zapustili.

Ostaneta še dve delavski struji: delavec materialist — komunist in delavec kristjan.

Kjer je razkol, je nekdo kriv ali pa oba, vsi. Krivda je ali v načelih ali v osebah ali v obojem. Od vseh, dokler so ljudje taki kot so, obdani z Adamovimi napakami, ne moremo zahtevati drugega ko dobro voljo. Zato je razkol popolen samo tedaj, kadar temelji v ciljih, v načelih.

V razkolu je neuspeh.

V razkolu je sovraštvo, mržnja, poraz. Razkol krepi sovražnike, sesa moč lastnim silam. Uspeh je le v edinosti. V edinosti je podpora, medsebojna tolažba, zmaga.

V komunizmu še vre. Materialistični komunizem je naš sovražnik. V Križah pri Tržiču sta dva preklinjala sveto Režnje telo in duhovnika, ki je spel k bolniku. A ker je v komunizmu še kalno, se meša v njih nizkotnost in idealnost. Nekaterim gleda iz oči in besed goli materializem, drugi imajo še dosti drugega hrepenenja. Celo med voditelji je pri nekaterih najti še idealnih potez. A to ne bo dolgo. Tudi ti se bodo odločili ali za surovi mamon po načinu kapitalistov ali za krščansko načelo. Prišli bodo torej v naš krog ali pa bodo šli nazaj tje, kjer so že socialdemo-

krati, narodni socialisti in Jedeesarji — liberalni kapitalisti. Nekateri so to že storili.

Vsi ti se ne ljubijo med seboj. Druži jih samo kos materije. A vsi neprestano preže, kako bi drug drugemu snedli ta kos.

V celi zgodovini je zmožna združiti vse ljudi, ki so dobre volje samo ena oseba. Če vse, tem bolj jugoslovansko delavstvo. Ta osebnost mora biti taka, da na njej ni napak. Zakaj na komurkoli so napake, se takoj proti njemu oglasijo klici: Ta nas ne bo vodil. Brez napak je pa samo tisti, v katerem je utelešeno načelo, ki mu pravimo krščansko — Jezus. Zato tisti, ki so okrog njega zbrani, so edini med seboj, če ne zaradi sebe, pa zaradi njega.

Ko strokovno organizujemo ljudi, ne smemo obupati nad nikomur, ki ima le še trohico razuma in trohico dobre volje. Nam se mora posrečiti, da zedinimo pod eno zastavo vse delavsko ljudstvo, in na tej zastavi bodi zapisano ime tistega, ki edini zasluži naziv Zveličar. Potem bomo prodirali dalje na jug. Na delo torej za križ častni in rešitev ljudstva.

Strokovne organizacije naj to najnovejše delo v Jugoslaviji izvrše. S tem zagotove svojim stanovom obstoj, državi razvoj.

Prvi maj, rodi ta sklep v delavskih vrstah! Sledilo bo tisti hip, da bomo eno.

Zavarovanje.

Naša država mora ustanoviti socialno zavarovanje, katero imajo že zdavnaj vse moderne države, in to kolikor mogoče v najkrajšem času. Poslanec dr. Gosar je energično nastopil v ustavnem odboru ter zahteval, da se mora ustanoviti starostno zavarovanje, zavarovanje za brezposelnost, onemoglost itd. za vse stanove, ki imajo značaj malega človeka. Socialno zavarovanje je kardinalna zahteva delavstva. „Kod nas nema toga“ bo utihnil, zginiti pa bo morala kapitalistična vlada, ki nima smisla za delavca-trpina, posebno, ako je prizadet žep kapitalista; kajti socialno zavarovanje bo le takrat odgovarjalo svojemu namenu, ako bode delodajalec prisiljen prispevati kolikor mogoče velik del zavarovalnine.

Toda to socialno vprašanje je s tem le delno rešeno. Kakor vsak stan, tako rabi tudi delavec nekaj glavnice-kapitala. Ko mu dorastejo otroci, jih je treba preskrbeti. Ali ne stiska materi in očetu srce, ko ima doraslo hčerko, kateri se nudi ugodna prilika za možitev, a ji ne more napraviti niti najpotrebnejše obleke, kaj še-le bale? Ako pride vkljub temu do poroke, kaka revščina je takoj prvi dan, ko manjka vsega najpotrebnejšega na vseh koncih in krajih! Ko leži mož v najboljših letih svojega življenja na smrtni postelji, kako krvavi srce ubogi ženi, ko si nemore izposoditi niti beliča, da bi olajšala vsaj zadnje ure svojemu ljubečemu soprogu s kakim priboljškom. Kako s

strahoto gleda cela družina na bližajočo se smrt svojega roditelja, ki jih zapušča same zapuščene sirote!

Navedeni vzgledi več ko dokazujejo, da moramo varčevati. Vsak delaven mož si nadeja, da si toliko prihrani, dokler bo mogel delati, da ne bo le lahko opustil dela, ampak ostavil še svojcem kaj imetka, ki jih bo varoval pomanjkanja.

To namero pa doseže, če živi dovolj časa in ga ne pobere preje smrt. To naključje naj vsak, ki je previden, vpoštevata pri nalaganju svojih prihrankov. Samo lahkomišelnež, ki živi le od dne do dne in torej ne misli na svojo in svoje rodbine bodočnost ali sebičnež, ki mu ni nič do usode svojih domačih ljudi, se bo otrešel dolžnosti, da bi namreč za nje poskrbel, ako bi mu bila namenjena zgodnja smrt.

Skoro vsak misli, da je hranilnica edino sredstvo za varčevanje. Toda kakor kaže navedeno dejstvo, hranilnica ne more služiti za preskrbo rodbine ob toliki negotovosti človeškega življenja. Poleg tega ne smemo prezreti navidezno ugodne uredbe pri hranilnicah, da smemo ne le prenehati s hranjenjem, ampak da vloge lahko vsak čas dvignemo, kar le prevečkrat ustavi komaj začeto delo za nameravano preskrbo.

Edino sredstvo, ki skrbi za vsak slučaj — je življensko zavarovanje za gotovo glavnico. Dr. Krek, ki je bil do svoje smrti načelnik socialno-zavarovalnega odseka v bivšem dunajskem parlamentu, je označil zavarovanje v svoji knjižici „Starostno zavarovanje kmečkega ljudstva“: „Zavarovanje je prisilno, vzajemno varčevanje“. S tem je povedal vse. Prisilno je, kar zavarovanec ne more razpolagati z denarjem, kadar bi se mu zljubilo in je takorekoč obvezan, da hrani. Malo kje pa pride vzajemnost do pravega izraza tako lepo, kakor ravno pri zavarovanju. Koliko jih preje umrje, predno dočakajo starost, do katere so se zavarovali! Ker dobijo njegovi svojci izplačano celo glavnico takoj po smrti zavarovanca, prispevajo k temu vsi drugi zavarovanci, ki so tako srečni, da dočakajo dobo svojega zavarovanja. Tu tiči razlika med hranilnicami. Marsikdo, predno se zavaruje, računa, da dobi v hranilnici več, kakor pa pri zavarovanju. Toda nobena hranilnica mu ne da jamstva, da mu izplača najprej določeno glavnico v slučaju smrti že po prvi majhni vlogi.

Marsikdo vpraša sedaj, kako je to mogoče, da izplača zavarovalni zavod takoj po smrti n. pr. K 5000—, ako je plačal zavarovanec samo polletni obrok znesku K 130—. Naj sledi kratko pojasnilo. Skoro vse zavarovalne družbe, ki se pečajo z življenskim zavarovanjem, imajo za podlago 3 1/2 % diskontirano obrestno mero: to se pravi, da dajo vsako leto na tri in pol odstotne odpadle zavarovalnine na stran. Zavarovalnina pa znaša nekaj več in ta razlika ostane potem za riziko in režijo. Veliko vlogo pri teh računih igra statistika smrti, razdeljena po posameznih letih človeškega življenja. Te računi tvorijo posebno znanstvo-zavarovalno matematiko-zavarovalno tehniko,

Sedaj nastane zelo važno vprašanje, na kak način se zavaruje človeško življenje. V glavnem razločujemo štiri načine življenskega zavarovanja: 1.) Zavarovanje za slučaj smrti; 2.) za slučaj smrti in doživetja (mešano zavarovanje); 3.) zavarovanje za doživetje in 4.) zavarovanje dosmrtnih rent.

Pri zavarovanju za slučaj smrti plačuje zavarovanec zavarovalnino do svoje smrti, najdalje pa do 85 leta.

Pri zavarovanju za slučaj smrti in doživetja se lahko izbere poljubno starost, v kateri dvigne zavarovano svoto. Ako pa preje umrje, izplača zavarovalnica njegovim ostalim takoj po smrti celo zavarovano vsoto.

Pri zavarovanju na doživetje se izplača zavarovana vsota le takrat, ko doživi zavarovanec določeno starostno leto. Ako pa preje umrje, se navadno tako zavarovanje lahko prenese na drugo osebo ali pa se zahteva povračilo vplačanih zavarovalnin.

Pri zavarovanjih za slučaj smrti in pri mešanem zavarovanju mora biti oseba popolnoma zdrava, ker drugače se ne more sprejeti v zavarovanje.

Pri zavarovanju dosmrtnih rent imamo več načinov. Najbolj uporabljajo, da se plačuje zavarovalnina v posameznih obrokih do gotove starosti in od te starosti dalje vleče zavarovanec gotov znesek, kateremu pravimo renta. To zavarovanje bo spadalo v socialno zavarovanje, katero mora upeljati država.

Zavodom, ki se pečajo z zavarovanjem, pravimo zavarovalnice. Oglejmo si jih površno.

Imamo dvoje vrst zavarovalnih družb, ki sta med seboj v hudem boju: delniške zavarovalne družbe in zavarovalna društva na vzajemni podlagi. Pri delniških zavarovalnih družbah izvolijo člani-delničarji svoj upravni odbor in na to so prične — kupčija z zavarovanjem. To se pravi izrabljati veliko socialno potrebo v osebno korist. Po zavarovalnem zakonu so primorani izplačevati dospele glavnice, toda pri tem skrbijo, da jim ta kupčija nese mastne dobičke, katerim pravimo dividende.

Zavarovalnice na vzajemni podlagi so osnovane ravno v nasprotnem smislu. Vsak zavarovanec, kakor hitro se zavaruje, postane s tem član zavoda in so si vsi člani eden za drugega porok. Člani zavarovanci volijo odbor in ta po njih voljeni odbor upravlja njihovo premoženje, ki ga nalagajo potom zavarovanja, ter vodi vse tekoče posle. Pri velikanskem številu zavarovancev in ker je zavarovanje zasnovano na strogo stvarni podlagi, je varnost teh zavodov brezpogojna. Sicer bomo pa o tem zanimivem predmetu še izpregovorili.

Izmed vseh podjetij so zavarovalna podjetja najbolj za socializacijo. Dr. Krek se je zelo zavzemal za deželno zavarovalnico, katero bomo prej ali slej tudi imeli. Toliko časa pa neizprosni boj vsem kapitalističnim zavarovalnicam ter se oklepajmo le zavarovalnic, ki slonijo na strogo vzajemni podlagi.

Pojem, „tovarniški obrt“ in osemurni delavnik.

Dne 15. aprila t. l. je sklical oddelek ministrstva trgovine in obrti v Ljubljani enketo v svoje uradne prostore. Enkete sta se udeležila tudi dva zastopnika Jugoslovanske strokovne zveze in sicer gl. tajnik Komlanec in strok. tajnik g. Pogačnik. Enketa je bila sklicana, da se ugotovi, kaj naj razumemo pod pojmom „tovarniški obrt“. Dne 15. aprila so „Službene Novine“ objavile vladno naredbo, podpisano od dr. Kukovca, da se v mali obrti more uporabljati 10urni delavnik. Tu pridejo v poštev obrti, kjer ne dela več kot 5 delavcev in kjer se ne uporablja električna, vodna ali parna sila. Ta naredba stopi v veljavo 25. aprila.

Zveza industrijcev je hotela dobiti pri tej priliki novega povoda, da bi mogla razširiti delavsko dobo. Naravno je, da se tvorniški in delavski nameni niso ujemali. Enketa se je vršila po sledečem redu: gospod sek. svetnik dr. Marn otvori ob 9. uri enketo, pozdravi navzoče in ugotovi, da so se od tuuradno povabljenih odzvali:

Poverjeništvo za javna dela, Trgovska in obrtniška zbornica, Deželna zveza Kranjskih obrtnih zadrug, Zveza industrijcev, Poverjeništvo za socialno skrb, Jugoslovanska delavska strokovna Zveza, Narodna socialna zveza.

Poleg teh so došli na povabilo Zveze obrtnih zadrug, zastopniki raznih strokovnih zadrug, med temi zastopnik ključavničarske zadruge v Ljubljani, zastopnik čevljarke zadruge, zastopnik zadruge izvoščakov in še nadaljni zastopniki delavstva.

Predsednik ugotovi nadalje, da vsled med tem izdane naredbe o preuredbi 8urnega delavnika (Službene Novine z dne 15. aprila t. l. odpade razpravljanje o tem predmetu in prosi, da bi se razprava vršila le o ugotovitvi pojma „tovarniški obrt“ za uporabo izven okvirja omenjene naredbe, t. j. za uporabo obrtnih oblastev. (Potrjeno).

Debata je navajala kot kriterije industrijskega podjetja sledeče: 1.) da podjetnik ne izvršuje ročnih del v produkciji sam, ampak da dá sam kapital, delo pa drugi; 2.) da prevladuje v takih podjetjih delo s stroji; 3.) da se izdeluje blago v večji množini, namenjeni širšemu trgu.

Zastopnik Jugoslovanske strokovne zveze je podal z ozirom na definicijo pojma „tovarniški obrt“ izjavo, ki slove: ker je neposredni povod te debate razveljavljanje naredbe o 8 urnem delavniku za male obrti je treba pomniti to-le: tvorniško obrt je mogoče označiti: 1.) z ozirom na način izdelavanja, pri čemer pride v poštev zlasti delo s stroji; 2.) z ozirom na obseg, kjer pride v poštev število delavstva in množina izdelkov; 3.) z ozirom na socialno stran, kjer pride v poštev to, da podjetnik ne dela sam istega dela z delavci, dočim obrtnik male obrti dela sam ali združen

z drugimi sodelavci iste stroke, kateri je ali popolen sodelavec (zadrugar) ali voditelj delavec (mojster). Neodvisni delavci, to je tisti, ki so sami lastniki proizvodnih sredstev, si morejo delavno dobo določati sami, odvisne pa mora varovati postava.

To je treba ugotoviti, ako bi morebiti kdo iz pojma tovarniški obrt hotel izvajati kake posledice za delavno dobo. Treba je namreč pomniti, da odvisen delavec v malem obrtu dela včasih veliko težje in bolj nezdravo delo, kakor njegov tovariš v veliki pa higijsno dobro urejeni tvornici. Krivično bi toraj bilo, če bi nesamostojen delavec, ki dela slučajno sam, ali še s kakim tovarišem v zakajeni in strupeni kovačnici, mora delati 10 ali več ur.

Z ozirom na to stran tvorniške obrti ne gre, da bi delali razliko med veliko in malo obrtjo z ozirom na delavno dobo, ampak pod 8urni delavnik spadajo vsi odvisni delavci, to je vsi tisti, ki delajo na tuji lasti za mezdo. V slučaju izjeme je treba posebnega dogovora med delavci in prizadetimi činitelji.

Organizacijski vestnik.

Gorje. Skupina raste. Novi člani pristopajo. Skupina sestoji iz lesnih delavcev, kmetijskih delavcev in železničarjev. Upamo, da bodo kmalu posamezni oddelki dobili svoje odbore. Ostalo v poročilu.

Tržič. Naznanjamo, da je tvrdka Mally dodala delavstvu 15 % na temeljno plačo. Dotični brezposelni, ki so še iz tovarne Mally & Demberger, bodo sedaj dobili nekaj brezposelne podpore, koliko, nam ni znano.

Litija. Organizacija je posredovala pri vodstvu predilnice v zadevi govoric, ki so bile razširjene med delavstvom glede naše organizacije. Vodstvo tovarne zavzema v tej zadevi stališče, da agitacija v tovarni ni dopustna, pa naj si bo od katerekoli organizacije hoče. Vsled tega pozivljamo vse naše člane, da to vpoštevajo in tembolj poživijo agitacijo izven tovarne. V tovarni pa se strogo drže delovnega reda. Organizacija more uspešno zastopati člane samo tam, kjer člani izpolnujejo „Delovni red“. Kar pa tiče gonjo nasprotnikov, pa ohraniti mirno kri. Teror se ubije sam.

Maribor. Skupina JSZ. v Mariboru in naše delavstvo iz okolice bo praznovalo 1. maj z izletom in javnim shodom na prostem pri D. Mariji na Gori pri sv. Petru blizu Maribora. Skupen shod iz Maribora je ob 2. pop. Zbirališče v dvorani JSZ Splavarska ulica.

Slavnostna izdaja „Srebrni jubilej“ slov. kršč. soc. delavstva se še dobi. Naroča se pri tajništvu Jugoslovanske Strokovne Zveze v Ljubljani, Stari trg št. 2. Cena 1 dinar.

Prometna zveza.

Odredba Ministrstva Saobračaja štev. 473/2921 od 17. februarja 1921 odreja sledeče:

Ako se gospodje ministri in člani kraljevske vlade poslužujejo pri vožnji po železnici posebnih salonskih vozov, je tako voznemu kakor postajnemu osebju, vlakovnim preglednikom in kontrolnim organom prepovedano vstopati v salonski voz in tam pregledovati ali kontrolirati potujoče osebnosti.

Načelnik vzhodne (vstopne postaje) je dolžan uveriti se in ugotoviti, da v salonskem vozu potujejo samo osebnosti, za katere je bil voz stavljen na razpolago, ne da bi se pri tem spuščal v kakršno koli si bodi revizijo, niti napram onim, ki potujejo v salonskem vozu zajedno z osebnostjo. Na nadaljni poti ni od železniškega osebja nihče več upravičen pregledovati notranjosti salonskega voza.

Izhodna (vstopna postaja) mora dati salonskemu vozu kot spremljevalca dostojno oblečenega boljšega uslužbenca.

(Pripomba pis. k tej odredbi.) Umestno in tudi železniški upravi v korist bi mogoče bilo, da izda Ministrstvo Saobračaja odredbo, v kateri naj prepove, da tudi vse one, ki so prijatelji in znanci od kakega ministra, člana kake kraljevske vlade ali pa njihovih slug nima pravice nikdo kontrolirati in, da za njih železniški predpisi nimajo nikake veljave. Seveda zelo prijetno in potrebno bi tudi bilo, ako bi naš in sosednjih držav finančni ministri dali kakšne odredbe, v katerih naj bi prepovedali pri prehodu čez drž. mejo salonske vozove kontrolirati in, na ta način bi se mogoče dalo še kaj priveržiti? Načelnik postaje ima dolžnost v voz samo enmalo pokukati, ali dati mora prst na usta, ako vidi, da v vozu ni vse v redu. Na nadaljni poti ni od železniškega osebja nihče več opravičen pregledovati notranjosti salonskega voza, (ako ravno bi se mogoče vozilo 10 belgrajskih tipkaric v njem). (Opom. pis.) Kot spremljevalca k salonskemu vozu naj se dá dostojno oblečenega boljšega uslužbenca, kateri naj ima tudi čedno novo kapo na glavi, katero naj si kupi pa sam. — — —

Rudarska zveza.

Mežica. Naša skupina je sklenila v proslavo delavskega praznika dne 1. maja napraviti izlet k sv. Lenartu v Plat, oddaljen približno poldrugo uro od Mežice. Spored: Ob pol devetih sprevoz od Predovnikovega križa; ob 9. uri sv. maša, poje moški zbor; po sv. maši shod. V slučaju slabega vremena se vrši vse v Mežici.

Viničarska zveza.

Zveza viničarjev odnosno Jugoslovanska strokovna zveza je poslala dež. vladi, poverjeništvu za soc. skrbstvo, vlogo zaradi zavlačevanja sklepov komisije. Vloga slove: Podpisana Zveza prosi imenovano poverjeništvu, da bi čimprej izdelalo oz. potrdilo „Viničarski red“. Dela v vinogradih so v polnem teku, delavstvo pa trpi strašno bedo v vseh ozirih. Žalostne razmere,

ki vladajo v tamošnjih krajih ne bomo ponovno navedli, ker so p. n. poverjeništvu gotovo znane. Odpomoč je nujno potrebna, ki je pa mogoča le potem „Viničarskega reda“. Zato nujno prosimo p. n. poverjeništvu, da stvar ne zavlačuje več in jo prej ko mogoče reši. — Reševanje se vleče eno leto, preden pride v tek. Na tako zavlačevanje bi nič ne rekli, ako bi trebalo veliko dela, ko pa manjka samo podpis in se za podpis rabi — mesece, to pa že zasluži javno pohvalo.

Ljutomer. Praznovanje 1. maja. Delavska in Viničarska Zveza sta sklenili, da se praznuje 1. maj na slovesen način. Za vse člane Jugoslovanske strokovne zveze je jutraj slovesna sv. maša. Po maši delavski shod, na katerem bo govorilo več govornikov. Shod je namenjen za celi ljubotomski in gornji radgonski okraj, dalje za Sv. Miklavž, Slatine in Veliko Nedeljo. Poljski delavci — viničarji pokažite, da znate ceniti svoj praznik, zato ne sme nihče ostati doma!

Zveza papirniških delavcev.

Delavska kriza v tvornicah združenih papirnic Vevče, Goričane, Medvode. Ena najznačilnejših kriz je bila to. Tudi uspeh s pomočjo strokovne organizacije je vreden, da se zabeleži. Pretila je nevarnost, da bo vse papirniško delavstvo na cesti. Odpuščenih je bilo s prva že 48, pozneje še do 152 delavcev. Kriza je započela dne 15. aprila. Naslednji dan 16. aprila je šla na deželno vlado deputacija, ki pa je bila odklonjena. Jugoslovanska strokovna zveza je posredovala pri deželni vladi, socialnem skrbstvu in trgovinskem oddelku v Ljubljani, pa tudi v Beogradu pri ministrstvu za socialno politiko, pri železniškem ministrstvu in pri upravi državnih monopolov. Papirniška akcijska družba se je namreč izgovarjala, da ji leže cele zaloge papirja neprodanega. V petek se je podala posebna komisija na lice mesta radi odpusta delavstva. Strokovna organizacija je dosegla popoln uspeh. Podjetje je sprejelo vse odpuščene delavce nazaj. Odpuščeni delavci dobe tudi plačo, ki so bili brez dela. Uprava podjetja je dovolila tudi vpogled v poslovne knjige. Tudi predsedstvo dež. vlade se je opravičilo radi nesprejete deputacije v soboto in zagotovilo svojo podporo v delavskem varstvu. Iz tega dogodka se delavstvo lahko uči in prepriča, kaj pomeni za delavstvo strokovna organizacija. Danes bi se brez močne strokovne organizacije delavstvo plazilo okoli brezsrčnih izkoriščevalcev. Vsi delavci, ki danes ne skrbijo, da bi bili brez izjeme vsi trdno in solidno strokovno organizirani, so ravnotako obsodbe vredni, kot izkoriščevalni materialistični kapitalisti. Zakaj neorganizirani delavci drže roke križem in puste, da se organizirani zanje trudijo in zanje plačujejo.

Bolniški strežniki.

Dne 22. t. m. je bil sestanek bolniških uslužbencev v čitalnici Jugoslovanske tiskarne. Na sestanku so

poročali tovariši: Jeriha, Cvikelj in Komlanec, o današnjem položaju in strokovni organizaciji. Prebran je bil odgovor na vloženo spomenico, ki se glasi takole: Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro. Štev. 2909/21. Ljubljana, dne 15. aprila 1921. Jugoslovanski strokovni zvezi v Ljubljani. Z ozirom na spomenico o službenih razmerah strežniškega in drugega bolniškega osebja z dne 5. februarja t. l. se sledeče naznanja: 1.) Zdravstveni odsek je upoštevaljoč potrebo zvišanja prejemkov nižjega bolniškega osebja, prosil v proračun za leto 1921/22 večje kredite. Upati je, da bodo ti krediti dovoljeni in v tem slučaju bi se imeli z dnem 1. junija t. l. zvišati prejemki osebja tako, da bi prejimali strežniki na Studencu okroglo 157 K več na mesec kot do sedaj, strežniki v bolnicah Slovenije po 80 K več. Strežnicam na Studencu, bi se prejemki zvišali za 120 K, strežnicam v bolnicah za 80 K, deklam, pericam itd. za 80 K, hlapcem za 70 K. 2.) Eno popoldne v tednu je za strežnico na oddelkih službe prosto; razvrstitev določa upraviteljstvo. 3.) Nepremočljivi predpasniki za perice se dosedaj niso mogli povsod uvesti, ker ni mogoče dobiti takega blaga, zajedno se dobavijo pericam v vseh zavodih lesene coklje. 4.) Za vse nižje uslužbenke, ki do sedaj niso imeli te pravice, se prizna pravica 1 tedenskega dopusta na leto, ne da bi se ukinili denarni službeni prejemki. Ona dopušča določiti upraviteljstvo upoštevaljoč potrebo službe in želje uslužbenec. O priliki izrednih družinskih dogodkov dovoljuje upraviteljstvo dopust do izmere 5 dni, ki se ne vštejejo v normalni letni dopust in se denarni službeni prejemki ne ukinejo. 5.) Odpovedni rok določa poselski red, dokler se ne izdela posebni službeni red za nižje uslužbenke bolnic in blaznic. 6.) Zdravstveni odsek priznava potrebo strokovne izobrazbe; strežniki v blaznici na Studencu, ki so 2 leti v službi, ki so se udeleževali šolskega pouka v strežniških poslih in ki bodo dovršili izpit z zadovoljvim uspehom, se bodo predložili ministrstvu narodnega zdravja za stalno nameščenje v državni službi. Za ljubljansko bolnico se bode učni tečaj za nižje uslužbenke otvoril, čim bodo razmere dopuščale, vsekako pa še tekom tega leta. 7.) Za obleko, ki je bila na opazovalnem oddelku in v blaznici na Studencu po bolnikih uslužbencem brez njihove krivde poškodovana, se bode priznala primerna odškodnina. 8.) Vse druge zahteve so neizpremenljive, deloma iz načelnih službenih ozirov, deloma radi nedostajanja gmotnih sredstev. Za sanitetnega šefa: sledi nečitljiv podpis. — Tovariši in tovarišice! Zavedajmo se, da ves uspeh je odvisen od naše stanovske organizacije, zato združimo svoje vrste in zmaga bo gotova!

Zveza tobačnega delavstva.

Resolucija sprejeta na shodu tobačnega delavstva in vpokojencev v Ljudskem domu v Ljubljani dne 22. aprila t. l. Navzočih je bilo nad 2000 delavcev. 1. Vpokojeanci in vpokojenke, kakor tudi aktivno delav-

stvo tobačne tovarne v Ljubljani, zbrani po številu do 2000 na protestnem shodu v veliki dvorani Ljudskega doma dne 23. aprila t. l. najodločnejše in najslovesnejše **protestirajo** proti nameri, s katero bi se morebiti imeli že itak skromni **pokojski prispevki tobačnih vpokojencev zmanjšati**. Merodajne oblasti se prosijo, da morebitnih izprememb v izplačevanju pokojnine ne priporočajo in ne sklepajo brez vednosti in soodločevanja organizacije vpokojencev in aktivnega delavstva, ki je Jugoslovanska strokovna zveza. O zadevah, ki tičejo njegovih življenskih interesov, hoče delavstvo soodločevati. Aktivno delavstvo tobačne tovarne izjavlja h gornji nameri, da bo interese in pravice svojih že vpokojenih tovarišev in tovarišic branilo kot svoje z vsemi sredstvi, ki so mu na razpolago. Obenem delavstvo enodušno protestira proti temu, da bi se hotela delavna doba razširiti do 40. leta, ter zahteva, da se skrajša na 30 let. 2. Aktivno tobačno delavstvo zahteva, da se jih prizna za državne nastavlence. Vpokojeanci pa zahtevajo, da se njih priznanje kot državni vpokojeanci obdrži. 3. Osemurni delavnik se brani z vso odločnostjo. Kjer je že vpeljan 10 urni delavnik, naj se ukine in **zopet vpelje osemurni delavnik**. Posebno zahtevamo, da se že vpeljani deseturni delavnik v nekaterih krajih za trgovske nastavlence takoj ukine.

Zveza služkinj.

Dolgo časa že čakamo na poselski red, toda pričakati ga ne moremo. Večkrat je že organizacija tudi osebno šla vprašat, kaj je z njim. G. poverjenik je odgovoril, da je bil poselski red dolgo časa nekje založen in sedaj pa delajo na njem. Da bi se vse stvari ne zavlekle tako daleč, je deputacija izročila predsedništvu deželne vlade sledečo vlogo: Podpisana organizacija služkinj prosi naslovljeno poverjeništvu hitre rešitve v sledeči zadevi: Novi poselski red bi moral stopiti v veljavo že s 1./I. t. l. kakor se je pri zadnji seji na poverjeništvu za socialno skrbstvo zatrdilo, a ga še do danes ni, zato zahtevamo, da se ga takoj uveljavi. Za slučaj, da se bo zadeva poselskega reda še naprej zavlačevala, ne prevzame podpisana organizacija več odgovornosti za posledice, ki bi nastale vsled zavlačevanja. Strokovna Zveza služkinj.

Čipkarska zveza.

(Nadaljevanje). Na tej enketi so se vršili razgovori, kako bi se dalo začeti s pravim delom, da bi se končalo izrabljanje idrijske čipkarske tehnike in se pripeljalo čipkarice končno do tega prepričanja, da z izdelovanjem čipk iz italjanskega sukanca škodujejo same sebi. Toda vstaviti se je bilo treba zopet pred finančnim vprašanjem in pa pred nabavo sukanca. Z ozirom na sukanec vlada še ni bila storila nobenega koraka, drugače pa sukanca ni bilo tako lahko dobiti. Ostalo nam je samo eno sredstvo in sicer stopiti v

skupno interesnost z nekim podjetjem, v katero pa Čipkarski zvezi ni bilo mogoče pristopiti iz taktičnih ozir, ker bi s tem morala stopiti od smeri, da se morajo čipkarice gospodarsko osamosvojiti. Enketa ni pripeljala do gmotnega uspeha, pač pa je še bolj učvrstila delo za ustanovitev Osrednje čipkarske zadruge. Na ustanovitev se je delalo, kolikor so moči dopuščale. Skrbelo se je, da so se čipkarice združevale pod okrilje Čipkarske zveze, da se je tako moč zbirala. Druga enketa se je vršila oktobra meseca na deželni vladi pri poverjeništvu za trgovino in industrijo. To poverjenišstvo se je bavilo z načrtom, kako bi ustanovili nekako akcijsko družbo, v kateri bi bili zastopani trgovci in zadruga. Trgovci in zadruga bi vložili kapital za nabavo sukanca, katerega bi preskrbel iz Češkega Obrtno pospeševalni urad. V to svrhu je bil izvoljen pripravljalni odbor za ustanovitev take družbe. Pri tej enketi so bili od strani organizacij zastopani: Jugoslovanska strokovna zveza po svojem gl. tajniku Ant. Komlancu, Čipkarska zveza po takratnem tajniku Ant. Kogejju in I. Jug. Čipkarska zadruga v Žireh po Matiju Cankarju. V pripravljalni odbor so bili določeni Ant. Komlanec in Ant. Kralj, tajnik Zadružne Zveze. Ta odbor se je že parkrat sestel na svoje seje, ki so pa bile brez vsakega rezultata, dokler niso čipkarski trgovci poslali svoje izjave, da se ne bodo več udeleževali teh sej, ker se jim ne zdi potrebno radi tega, ker se ne strinjajo z ustanovitvijo take družbe. Kasneje so še dodali izjavo, da tudi na sukanec, ki ima priti, ne reflektirajo. S tem je bilo končano tudi z ustanovitvijo družbe, katera bi, ako bi odgovarjala res pravemu namenu, veliko koristila čipkaricam. Pokazalo se je pa, da trgovci nimajo tega namena koristiti svojem bližnjemu, pač pa hočejo, da vleče vse koristi njih žep. (Dalje).

Iz pisarne Jugoslovanske strokovne zveze.

Plačilni in podporni red za l. 1921.

veljaven s 1. januarjem za člane J. S. Z.

Prispevki:	Podpore:
I. razred . . . K 1.50 tedensko	I. razred dobi K 1.— dnevno
II. K 2.50 .	II. K 2.— .
III. K 3.50 .	III. K 3.— .
Strokovni razred K 0.50	
Posmrtnina K 1.— mesečno	Posmrt. do 5 let čl. po K 100.—
Pristopnina K 5.— .	nad 5 let čl. po K 300.—
Člani Rudarske Zveze plačujejo tedensko po 3 K. — Označene pristojbine ne dobe, pač pa se jim zbira denar v namene označene po njihovem poslovniku v pravne in stanovske bojne svrhe. Tudi vse posamezne organizirane delavske stroke, včlanjene v JSZ, plačujejo po tistem plačilnem redu, ki je za njihovo število določen.	

Delavcem Orlom! Večkrat se dogodi, da so delavci, ki so po svojem prepričanju navdušeni Orli, da za strokovno organizacijo nimajo smisla. Kadar so pa v potrebi, takrat se pa zatečejo k nam. Tem potom povemo vsem, da se bomo ozirali le na take, ki so

pri nas včlanjeni. Dolžnost vsakega Orla je, da tudi strokovni organizaciji posveti nekoliko svojih moči in si tako zasigura svojo bodočnost.

Delavsko združništvo.

Sestanki članic Osr. čip. zadruge so se vršili dne 14. aprila t. l. v Kamni gorici, 15. aprila v Pirničah, 17. aprila v Železnikih, Selcah nad Škofjo Loko in v Škofji Loki. Poročal je tov. Ant. Kogej.

Delavska mladina.

Delavska mladina. V soboto, dne 30. aprila t. l. se vrši v knjižnični dvorani deželne vladne palače na Bleiweisovi cesti enketa, ki jo sklicuje poverjenišstvo za socialno skrbstvo. Predmet enquete je razgovor o strokovnem in splošno izobraževalnem šolanju obrtnega in industrijskega delavskega naraščaja.

Domače vesti.

Št. Janž na Dolenjskem. Zadnjo nedeljo smo imeli rudarji tukajšnjega revirja sestanek Rudarske Zveze. Poročal je tov. Jeriha o krščanski delavski organizaciji Rudarski Zvezi. Na sestanku so govorili tudi poslanec Sušnik o delavski zakonodaji, župnik Bajc o razmerju med kmeti in delavci. Na delavski shod je priromal tudi g. narodni poslanec Majcen, ki je mislil uganjati svojo samostojno politiko — mož pa ni s svojim brutalnim nastopom pokazal nič drugega kot svojo liberalno maniro, — in sovražstvo do delavstva. Njegove medklice sta tov. Jeriha in župnik Bajc temeljito pobila, kar je vzbudilo med navzočimi obilo smeha in pritrjevanja; na žalost je imel g. Majcen samo 2 pijančka, ki sta njegove laži podpirala. Rudarji so si pa dobro zapomnili izraze samostojnega poslanca, ki jih je zmerjal z barabami. — Zato mu pa sploh niso dopustili do besede. Po končanem shodu so vsi rudarji zapustili dvorano, g. Majcen je pa razkladal samostojno politiko dvema pijančkoma. — Rudarska Zveza je s tem pridobila — samostojni poslanec Majcen je pa doživel v svoji občini novo blamažo. Rudarji so se pa izrazili za pristop v Rudarsko Zvezo.

Mežica. Gotovi elementi razburjajo tukajšnjo ljudstvo z raznimi strahovi, kakor je vojaštvo, upadi itd. Najbolj se pa odlikuje neki Lenče K. po imenu, kateri ima posebno veselje s tem, če se mu posreči ljudi razburiti. Orožnikom in finančni straži bi ga priporočili da ga ima v seznamu. — Je kaj fletno hoditi skozi Stržetov gozd mimo „Lekševе bajte“. Kaj ne?

Mežica. „Krščanski psi“, „Delavske krvi žejna hijena“. Vsega jim je že zmanjkalo. Tako so začeli sedaj naši sociji rabiti za svoje orožje proti nam

v začetku navedene psovke. Konstatiramo samo to, da kadar sili voda v grlo so pa tudi „Krščanski psi“ in „Delavske krvi lačna hijena“ dobri. To v odgovor. Za drugo se pa lahko zmenimo drugje, ako hočete.

Maribor. V nedeljo 24. t. m. smo imeli v Mariboru lep shod Jugoslovanske strokovne zveze in nato Delavske Zveze. Obravnavala so se vsa sodobna važna delavska vprašanja.

Iz mednarodne krščanske strokovne organizacije.

Zborovanje mladinskih delavcev rudarjev v Essenu. 28. marca t. l. se je zbrala rudarska mladina v Essen-u na revirsko konferenco. Udeležencev je bilo nad 1.000. Na konferenci je referiral predsednik krščanske strokovne organizacije rudarjev v Nemčiji tovariš Imbuš. Nāprāvili so se sledeči sklepi: Zbrano rudarsko mladinsko delavstvo z ogorčenjem vzame na znanje vest, katera predvideva zopetno meščansko vojno. Vsled tega udeleženci konference pozivljajo skupno krščansko organizirano mladino v strjene vrste, da bo tako mogoče preprečiti prevratne delavstvu pogubne komunistične namene. V odgovor nasprotnikom naj bo: Živahna agitacija za krščansko strokovno organizacijo. Bodočnost organizacije je v mladini. Nemška strokovna organizacija lahko s tem zabeleži važen korak v svoji kroniki.

Kulturne vesti.

Narodni Gospodar, glasilo „Zadružne Zveze“ v Ljubljani, revija za narodno gospodarstvo, socialno politiko in sorodne stroke, štev. 4. letošnjega letnika ima to vsebino: Dr. Gosar, Programatične misli. — Zadružništvo socializem in socializacija — Zadružništvo: Starostvo zavarovanje za zadružne uradnike. Podučni

zlet zadružne šole. Konsumna društva brez zveze. Pristojbine za objavo v Uradnem listu. Poziv vsem denarnim zavooom. Zadružna zveza Slovenskih posojilnic na Koroškem. Registracija zadruge, ki ni zadruge. Uredba, kako je dajati podpore iz čistega dobička državne razredne loterije. Zbor jugoslovanske kmetijske zveze. Ljubljanski veliki semenj. Zadružništvo — svetovna moč.

Nove knjige: *A. Komlanec: Delavska strokovna organizacija „Jugoslovanska strokovna zveza“* je izšla ravnokar v drugi izdaji. Vsebina: Klic časa... Kaj je „Jugoslovanska strokovna zveza“? Organizacijsko načelo. Kdo spada vanjo?... Delavcu kar je njegovega! Program „Jugoslovanske strokovne zveze“. Ustroj Jugoslovanske strokovne zveze... Razvoj jugoslovanske strokovne zveze... Dopolnilne organizacije... Pomen... — Prva izdaja je pošla. Pri prvi je pazilo založništvo le na vsebino, pri drugi tudi na obliko. Oprema je lična in priročna. Vsebina stvarna in porabna. Noben naš organizator, noben naš član ne sme biti brez nje. — Cena 6.— K. Naroča se pri tajništvu JSZ. Ljubljana, Stari trg št. 2., pa tudi po knjigarnah: „Ničman“ in „Jugoslovanska bukvarna“ v Ljubljani, Cirilova tiskarna v Mariboru in pri I. Del. kons. društvu v Ljubljani in njegovih podružnicah. —

Ljudski oder: Zbirka ljudskih iger II. zvezek **Stari in mladi**. Ljudska igra v štirih dejanjih. Spisal *Anton Medved*. Ljubljana 1921. Knjižico se neroča v Osrednji pisarni S. K. S. Z., Ljubljana, Ljudski dom. Stane izvod 16.— K, po pošti 2 kroni več. Že pisateljevo ime jamči za vsebino in umetniško vrednost igre.

Listnica uredništva.

Neimenovana Zveza je darovala za Sklad „Naša Moč“ K 20.—. Bog plačaj. — Posnemajte!

Članek „Neednost med železničarji“ priobčimo prihodnjič.

Edini slovenski zavarovalni zavod

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 17/I.

sprejema v svojem življenjskem oddelku vsa življenska zavarovanja v vseh kombinacijah. Ugodni pogoji za stroške dote in pogrebne stroške.

Zahtevajte cenike!

**Posredovalci se sprejemajo
v vseh obrtih!**